
A digitális vagyontárgyak magánjogi megítélése, különös tekintettel az öröklési jogi rendelkezésekre

Juhász Ágnes*

A digitalizáció a 21. század egyik legnagyobb vívmánya, amely a jog minden területére hatással van. Ez alól a magánjog sem kivétel, hiszen a „mindennapok jogaként” a legközvetlenebb módon – és vélhetően a legnagyobb mértékben – gyakorol hatást az életünkre. Noha kezdetben úgy tűnt, hogy a magánjog egyes területei szinte érintetlenül maradnak, idővel egyértelművé vált, hogy a gyakorlatban nincs a magánjognak olyan szegmense, amelyet valamilyen módon ne érintenének a technológiai fejlődés hatásai. A tanulmányban először a digitális vagyontárgyak fogalmi meghatározására irányuló törekvéseket tekintem át röviden, majd a digitális vagyontárgyak magánjog rendszerébe való beilleszthetőségét és ehhez kapcsolódóan azok örökölhetőségének kérdéseit vizsgálom.

Kulcsszavak: digitális vagyon, digitális vagyonjog, digitális öröklés, digitális hagyaték, közösségi média fiók, felhő, halál utáni hozzáférés.

Digital Assets and their Valuation in Private Law with Special Consideration of Inheritance Law Provisions

The advent of digitalisation represents one of the most significant developments of the 21st century, with far-reaching implications for the legal profession. Private law is similarly subject to the effects of digitalisation, and as the body of law that governs the everyday lives of individuals, it has the greatest impact on our lives. For an extended period, it appeared that certain areas of private law would experience minimal or no impact from the digitalisation process. Nevertheless, it has become evident that no aspect of private law will remain unaffected by the ramifications of accelerated technological advancements. In our study, we will initially delineate the endeavours to conceptualise digital assets and subsequently analyse the potential integration of digital assets into the domain of property law. After this, we will examine the property law implications of digital assets, before finally investigating their inheritable nature.

Keywords: digital assets, digital property law, digital inheritance, digital legacy, social media account, cloud, post-mortem access.

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2024.3.61>

---

* Habilitált egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam-és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Polgári Jogi Intézeti Tanszék.

1. Bevezetés

A digitalizáció a 21. század egyik legnagyobb vívmánya, amely a jog minden területére hatással van. Ez alól a magánjog területe sem kivétel, amely „a mindennapok jogaként” a legközvetlenebb módon – és vélhetően a legnagyobb mértékben – gyakorol hatást az életünkre. Noha kezdetben úgy tűnt, hogy a magánjog egyes területei szinte érintetlenül maradnak, idővel egyértelművé vált, hogy a gyakorlatban nincs a magánjognak olyan szegmense, amelyet valamilyen módon ne érintenének a technológiai fejlődés hatásai.

Noha első látásra a digitális vagyontárgyak öröklése még kissé futurisztikusnak tűnhet, valójában – ahogyan ezt a gyakorlat is alátámasztja –, nem az. Az ember születik, él és meghal, halála után pedig vagyona az örökösöire száll át. A ma embere már nemcsak a fizikai valóságban él, szerez vagyont, és válik ingó és ingatlan dolgok tulajdonosává, hanem jelen van a virtuális térben is: felhasználói fiókja van a közösségi média platformokon, elektronikusan levelezik, online játékokba kapcsolódik be, kriptovalutába fektet, NFT műalkotást vásárol, stb. Joggal merül fel tehát a kérdés, miként lehet ezeket a fizikai formában nem létező, értékkel bíró és a mindennapi online tranzakciók tárgyát képező immateriális javakat a polgári jog rendszerébe integrálni. A digitális vagyontárgyak örökölhetősége, és egyáltalán a digitális hagyaték kérdése a hatályos magyar polgári jogban egyelőre még nem szabályozott. Vannak ugyanakkor külföldi államok, ahol már megkezdődött a digitális vagyontárgyak örökölhetősége által felvetett problémák szabályozási kereteinek megteremtésére.

A digitális vagyontárgyak „megszerzése”, „birtoklása” nemcsak a fiatalabb generációk körében elterjedt jellemző. Napjainkra ugyanis már az idősebb generációk képviselői is integrálódtak a digitális társadalomba, felhasználói fiókokat nyitnak, használják a közösségi médiát és online vezetik számláikat, hiszen ezek a megoldások kényelmesebbé teszik az életüket. Az idő előrehaladtával egyre több digitális vagyontárgy, adat és kriptobefektetés jelenik meg a hagyatéki eljárásokban, amelyek megszerzésére az örökösök az örökhagyó után jogot formálnak, miközben az öröklés jogi keretei egyelőre még kidolgozatlanok. Eppen ezért, a jövőben pontosan ezek az öröklési érdekek lesznek azok, amelyekre tekintettel a nemzeti jogalkotók nem hagyhatják majd figyelmen kívül a digitális vagyontárgyak örökléséhez kapcsolódó kérdések szabályozását. A problémakör jelentőségét jól mutatja, hogy az *European Law Institute* (a továbbiakban ELI) 2023 októberében új projektet indított¹, amelynek célja kifejezetten olyan elvek és modellszabályok kidolgozása a digitális vagyontárgyak öröklésére vonatkozóan, amelyek kiindulópontként szolgálhatnak a jövőbeli európai szintű jogalkotás számára.

---

¹ *ELI Succession of Digital Assets, Data and other Digital Remains*. A projekttel kapcsolatos információkat lásd: <https://www.europeanlawinstitute.eu/projects-publications/current-projects/current-projects/eli-succession-of-digital-assets-data-and-other-digital-remains/> [Letöltve: 2024. június 23.]

2. A digitális vagyontárgy fogalma és csoportosítása

2.1. A digitális vagyontárgyak általános fogalma. A polgári jogi (elsődlegesen dologi jogi) rendelkezések digitális vagyontárgyakra való alkalmazhatóságának vizsgálatát megelőzően lényeges röviden kitérni arra, mit is értünk a digitális vagyontárgy kifejezés alatt, mely kifejezés a digitalizációs folyamat erősödésével fokozatosan került be a köztudatba. Szükséges ugyanakkor rögzíteni, hogy digitális vagyontárgy (*digital asset*) kifejezés használata nem kizárólagos. A magánjogi szakirodalmat terminológiai sokszínűség jellemzi: a digitális dolgok (*digital things*), virtuális vagyontárgyak (*virtual assets*) és a kriptoeszköz (*crypto assets*) kifejezések egyaránt használatosak, bár azok eltérő jelentéssel bírnak. Amíg ugyanis a digitális dolog és a virtuális vagyontárgy kifejezés a jelenség kevésbé szakszerű leírásának tekinthető, addig a digitális vagyontárgy és a kriptoeszköz kifejezés egymást bizonyos mértékben átfedő kategória. Amíg azonban utóbbi szükségszerűen blokklánc használatán alapul², addig a digitális vagyontárgyak az effajta, megosztott főkönyvi rendszertől függetlenül is létezhetnek. Ennek alapján a digitális vagyontárgy jelenti a tágabb kategóriát, amely a kriptoeszközökön túl magában foglalja a további, nem kriptográfiai módszerrel hitelesített digitális vagyontárgyakat is. A tanulmányban a továbbiakban következetesen a digitális vagyontárgy kifejezést használom, elismerve ugyanakkor azt, hogy más kifejezések elfogadása is indokolt, különösen az uniós szabályozás legújabb szabályozási tendenciát figyelembe véve.

Magánjogi szempontból a digitális vagyontárgyak a vagyontárgyak új osztályaként írhatók körül, maga a vagyon *összetett*, több elemet magában foglaló *fogalom*.³ Meghatározható úgy, mint valamely jogalany értékben meghatározható javainak, vagyis dolgokra vonatkozó és más személyekkel szemben fennálló jogainak, valamint kötelezettségeinek összessége.⁴ A vagyon magában foglalja az összes vagyontárgyat, beleértve a dolgokat, jogokat és szerződéses pozíciókat, amelyek forgalomképesek és vagyoni értékkel bírnak.⁵ *Christiane Wendehorst* szerint a digitális vagyon egy adott személy ellenőrzése alatt álló digitális adatok összessége⁶, míg *Paweł Sz wajdler* a digitális vagyon kifejezés alatt a digitális vagyontárgyak összességét érti.⁷ A fenti fogalmi megközelítéseket alapul véve a digitális vagyon a legáltalánosabb értelemben egy személy vagyonának különálló részeként határozható meg, amely csak digitális formában létező vagyontárgyakat foglal magában.

² KRYSA, Felix: *Taxonomy and Characterisation of Crypto Assets in Private International Law*, In: Bonomi, Andrea – Lehmann, Matthias – Lalani, Shaheez (eds.): *Blockchain and Private International Law*, Brill | Nijhoff, 2023, 157-208. o., 160.

³ A vagyon és vagyontárgy elhatárolásával kapcsolatosan lásd: GÁRDOS István: *A vagyontárgy és a vagyon fogalma a Ptk.-ban*, *Gazdaság és Jog*, 2018/11., 3-10.

⁴ LENKOVICS Barnabás, *Dologi jog*, Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 2001, 50.

⁵ MENYHÁRD Attila, *Dologi jog*, Budapest, Osiris Kiadó, 2007, 171.

⁶ WENDEHORST, Christiane: *Proprietary Rights in Digital Assets and the Conflict of Laws*, In: Bonomi, Andrea – Lehmann, Matthias – Lalani, Shaheez (eds.): *Blockchain and Private International Law*, Brill | Nijhoff, 2023, 101-127., 102.

⁷ SZWAJDLER, Paweł: *Digital assets and inheritance law: How to create fundamental principles of digital succession system*, In: *International Journal of Law and Information Technology*, Oxford Academic, Vol. 31, No. 2 (Summer), 2023, 144-168., 148. o.

Az előbbi, alapvetően (magán)jogtudományi alapú fogalom-meghatározásokon túl érdemes figyelmet fordítani az utóbbi évek uniós és nemzetközi jogi jogalkotási eredményeire is, hiszen az újonnan elfogadott jogi aktusok értelmező rendelkezései között már jellemzően helyet kapnak a digitális vagyon vagy digitális vagyontárgy kifejezések.

A digitális vagyontárgy kapcsán előzetesen mindképpen rögzíteni szükséges, hogy annak egységes és általánosan elismert, világszerte elfogadott jogi fogalma jelenleg nem létezik.⁸ A definíció megfogalmazása és tartalma ugyanis minden esetben a fogalom megalkotójától függ, és mindig az adott jogszabály által elérni kívánt célokhoz igazodik.⁹ Éppen ezért, a tudományos munkák többsége a digitális vagyontárgy és a kriptoeszköz kifejezést szinonimaként használja, noha utóbbi – a fentebb már kifejtettek értelmében – valamivel szűkebb értelemben használatos. A nemzetközi szervezetek többsége – kevés kivételtől eltekintve – egészen a közelmúltig tartózkodott attól, hogy kísérletet tegyen a digitális vagyontárgy definiálására. Az utóbbi néhány évben azonban több olyan jogi aktus is elfogadásra került, amely már tartalmazza a digitális vagyontárgy vagy kriptoeszköz fogalmát.¹⁰ Ez részletes ismertetése nélkül, összegzésképpen rögzíthető, hogy a közelmúltban elfogadott különböző jogi dokumentumok a digitális vagyontárgyakra vonatkozóan eltérő fogalom-meghatározásokat használnak. Ez részben azzal magyarázható, hogy maga az uniós jogalkotó sem kíván általános fogalmat alkotni, hanem arra törekszik, hogy az adott jogi norma alkalmazásában határozza meg a digitális vagyontárgy kifejezés tartalmát, arra a célra tekintettel, amire a digitális vagyontárgyat használják (pl. biztosíték).

Véleményünk szerint a digitális vagyontárgy általános fogalmát tág, ugyanakkor nyitott, változó tartalmú fogalomként kell értelmezni. Mivel a digitális eszközök kategóriája számos olyan digitális vagyontárgy-típust foglal magában, amelyek nem sorolhatók fel, a fogalommeghatározásnak semmiféle felsorolást nem lenne szabad tartalmaznia. Tekintettel továbbá arra, hogy a digitális vagyontárgyak köre a technológiai fejlődés folytán időről időre változik és bővül, a fogalmat rugalmasan kell kialakítani annak érdekében, hogy az képes legyen igazodni a jövőbeni változásokhoz. Éppen ezért nem a konkrét példákat, hanem a főbb jellemzőket és közös vonásokat (pl. digitálisan rögzített jelleg) lenne szükséges rögzíteni a digitális vagyontárgy fogalmában.

2.2. A digitális eszközök csoportosítása. A digitális vagyontárgyak általánosan elfogadott fogalmának hiánya részben az effajta vagyontárgyak sokféleségének és fel nem leltározható voltának köszönhető. Éppen ezért, a témával foglalkozó kutatók

⁸ *Taxonomy of legal issues related to the digital economy*, United Nations Commission on International Trade Law, Vienna, 2023, 35. o.

⁹ A jogi fogalomalkotásról lásd: JUHÁSZ Ágnes: A fogalomalkotás szükségességéről – egy XXI. századi magánjogász nézőpontjából, Erdélyi Jogélet, 2023/4. sz., 29-41. o.

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1114 rendelete (2023. május 31.) a kriptovaluta-eszközök piacairól, valamint az 1093/2010/EU és az 1095/2010/EU rendelet, továbbá a 2013/36/EU és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról [HL L 150., 2023.6.9., 40-205. o.] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/2854 rendelete (2023. december 13.) az adatokhoz való tisztességes hozzáférésre és felhasználásra vonatkozó harmonizált szabályokról, valamint az (EU) 2017/2394 rendelet és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról [HL L, 2023/2854, 2023.12.22.]

a digitális vagyontárgyakat különböző (pl. gazdasági, technikai, funkcionális, stb.) kritériumok alapján csoportokba sorolják.¹¹ Egyesek a digitális vagyontárgyak körén belül online felhasználói fiókok és a különböző elektronikus eszközökön vagy a felhőben tárolt fájlok között tesznek különbséget¹², míg mások azt tekintik elhatárolási szempontnak, hogy az adott digitális vagyontárgy digitális szolgáltatásra vonatkozó szerződés vagy felhasználási engedély hatálya alá esik-e.¹³ *Birnhack* és *Morse* immateriális vagyontárgyak, tulajdonhoz kapcsolódó adatok (jogok), információk, a szellemi tulajdon tárgyai és a személyes adatok között tett különbséget¹⁴, míg *Manicad III* és *Perez* a digitális vagyontárgyakat a) elektronikus dokumentumok, b) közösségi média, c) pénzügyi vagyontárgyak, d) üzleti jellegű vagyontárgyak és e) vegyes vagyontárgyak kategóriákba sorolta.¹⁵ *Beyer* és *Cahn* szerint a digitális vagyontárgyak lehetnek a) személyes vagyontárgyak, b) közösségi média, c) pénzügyi számlák és d) üzleti számlák.¹⁶

Szwajdler korábban már hivatkozott munkájában a digitális vagyontárgyak körén belül aszerint kategorizál, hogy a digitális vagyontárgyak rendelkeznek-e vagyoni értékkel, és van-e személyes jellegük. Álláspontja szerint a *vagyoni értékkel bíró digitális vagyontárgyak* kategóriájába a pénzügyi jellegű digitális eszközök és a kriptopénzek tartoznak. Léteznek továbbá digitális vagyontárgyak, amelyek *vagyoni értékkel* ugyan *nem bírnak*, mondhatni értéktelenek, azonban más, így például érzelmi szempontból mégis kapcsolható hozzájuk valamilyen érték. A *személyes jellegű digitális vagyontárgyak* kizárólag a „tulajdonosukhoz” kötődnek, és vagyoni értékkel jellemzően nem bírnak (pl. e-mail fiókok, közösségi média fiókok stb.). Lényeges, hogy ez utóbbi körbe tartozó digitális vagyontárgyak a tulajdonos személyének függvényében azonban mégis rendelkezhetnek vagyoni értékkel (pl. hírességek esetén). A *nem személyes jellegű digitális vagyontárgyak* személyhez nem kötöttek, azonban van vagyoni értékük és átruházhatók.

A digitális vagyontárgyak *Dubravka Klasiček* által alkotott rendszere a fentebb említett röviden ismertetett csoportosítások egyfajta szintézisét jelenti. Klasiček ugyanakkor a kategorizálás során egy további kritériumot is figyelembe vesz, és a digitális vagyontárgyakat az általuk felvetett öröklési jogi problémák, valamint az azokra alkalmazható lehetséges jogi megoldások alapján is csoportokba sorolja. Az általa felvázolt csoportok a következők: (1) elektronikus eszközön vagy hasonló adathordozón tárolt digitális vagyontárgyak, amelyeket az eszköz tulajdonosa hozott létre, (2) online platformok szerverein tárolt digitális fiókok és azok tartalma, (3)

¹¹ KRYSÁ I. M. 160-165.

¹² PARK, YONG JIN – SANG, YOONMO – LEE, HOON – JONES-JANG, S. MO: The ontology of digital asset after death: policy complexities, suggestions and critique of digital platforms, *Digital Policy, Regulation and Governance*, Emerald Publishing, Vol. 22 (2020), No. 1, 2020, 1-14.

¹³ BERLEE, ANNA: Digital inheritance in the Netherlands, *Journal of European Consumer and Market Law (EuCML)*, Wolters Kluwer, Vol. 6 (2017) No. 6, 256-260.

¹⁴ BIRNHACK, MICHAEL – MORSE, TAL: Digital remains: property or privacy?, *International Journal of Law and Information Technology*, Oxford Academic, Vol. 30, (2022), No. 3. (Autumn), 280-301.

¹⁵ MANICAD III, MACARIO B. – PEREZ, ALYANNA D.: Digital succession: addressing the disposition of Juan's online digital assets upon his death, *Philippine Law Journal*, Diliman, Quezon City, Philippines: University of the Philippines College of Law, Vol. 91 (2018) No. 2, 2018, 388-415.

¹⁶ BEYER, GARRY W. – CAHN, NAOMI: Digital Planning: The Future of Elder Law, *NAELA Journal*, National Academy of Elder Law Attorneys, Vol. 9 (2013) No. 1, 35-155, 137-138.

online platformokon vásárolt digitális vagyontárgyak, és (4) kriptovaluták.¹⁷

Mint látható, a digitális vagyontárgyak csoportosításának alapjául szolgáló szempontok eltérőek lehetnek, és a kialakított kategóriák át is fedhetik egymást, emiatt egyetlen, szigorú tipológia megalkotása nem lehetséges. A digitális vagyontárgyak öröklési jogi szempontok szerinti kategorizálása ugyanakkor kiemelkedő jelentőséggel bír, minthogy ezen vagyontárgyak sokféleségük miatt eltérő öröklési jogi kérdéseket vetnek fel, és ennek megfelelően a lehetséges megoldások is különböző logikai irányvonalak mentén alakíthatók ki.

3. A digitális vagyontárgyak elhelyezése a polgári jog rendszerében

A digitális vagyontárgyak öröklési jogi vonatkozásainak tárgyalása előtt érdemes röviden megvizsgálni, hogyan azokat miként értékeli a polgári jog. Ez egyfajta előkérdés: a magánjog egyéb (pl. öröklési jogi, családjogi vagy kötelmi jogi) rendelkezéseinek alkalmazása (alkalmazhatósága) ugyanis annak függvényében alakul, hogy a digitális vagyontárgyak a megjelenésükre, hétköznapi életben vagy üzleti életben való „viselkedésükre” tekintettel a vagyontárgy polgári jogi fogalma alá vonhatók-e. Amennyiben ugyanis egy digitális eszköz dolognak, jognak vagy követelésnek minősíthető, úgy alkalmas lesz arra, hogy részét képezze az elhunyt személy hagyatékának.

A digitális vagyontárgyak jogi természetének feltárása és a polgári jog rendszerében történő elhelyezése napjainkban világszerte sokat vizsgált problémakör.¹⁸ Ez nem is meglepő, hiszen a digitális vagyontárgyak „minősítése” a kortárs magánjog számára alapkérdés: hosszútávon ugyanis nem kerülhető meg annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy a digitális vagyontárgyak vajon dolognak minősülnek-e, és ebben az esetben más (fizikai jellegű) dolgokhoz hasonlóan átruházhatók, arra a tulajdonjog szabályai kiterjesztő módon alkalmazhatóak, vagy azokat a magánjog valamely más kategóriája (pl. követelés) alá vonható jelenségként kell kezelni.

Az említett kérdésre jogrendszerenként eltérő válasz adható, hiszen a tulajdonjog elméleti megközelítése a kontinentális és az angolszász jogrendszerekben eltérő, sőt, még az adott jogrendszeren belül is vannak különbségek. Egyes nemzeti polgári jogokban (pl. Németország, Magyarország, Japán) a dolog fogalmi

¹⁷ KLASIČEK, Dubravka: Inheritance Law in the Twenty-First Century: New Circumstances and Challenges, In: Gstrein, Oskar J.; FRÖHLICH, Mareike – VAN DEN BERG, Caspar – GIEGERICH, Thomas (szerk.): *Modernising European Legal Education (MELE) Innovative Strategies to Address Urgent Cross-Cutting Challenges*, Springer, 2023, 235-251., 239.

¹⁸ L. például FAIRFIELD, Joshua: Property as the law of virtual things, *Frontiers in Research Metrics & Analytics*, Vol. 7 (2022), 1-14, MICHELS, Johan David – MILLARD, Christopher: The New Things: Property Rights in Digital Files?, *The Cambridge Law Journal*, Cambridge University Press, Vol. 81 (2022) No. 2, 323-355.; PREDRAG, Mirković: Digital Assets – A Legal Approach to the Regulation of the New Property Institute, *Pravo teorija i praksa*, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu, Vol. 40 (2023) No. 1, 17-31., HO, Kan Jie Marcus: Towards an Idea of Digital Asset Ownership, *Cambridge Law Review*, University of Cambridge, Vol. 8 (2023) No. 1, 41-71.; MAYDANYK, Roman: General Provisions of Digital Property Law and How to Categorize Digital Assets, *Open Journal for Legal Studies*, Center for Open Access in Science (COAS), Belgrade, Serbia, Vol. 6 (2023) No. 2, 49-64.;

meghatározásának alapját a dolog birtokba vehetősége képezi¹⁹, amely nem teszi lehetővé, hogy a digitális (és így immateriális) javakat dolognak tekintsék. Más nemzeti jogok (pl. Ausztria, Franciaország, Románia stb.)²⁰ a dolog fogalmát valamivel rugalmasabban kezelik és ennek köszönhetően – elméletben – alkalmasak lehetnek arra, hogy a digitális vagyontárgyak kategóriáját beemeljék a polgári jog rendszerébe. A gyakorlati megvalósítás ugyanakkor további kérdéseket vet fel, amelyekre a magánjogtudomány egyelőre még nem adott választ.

Az angolszász jogrendszereknél a tulajdonjog hagyományosan ismert és elfogadott kategorizálása²¹ ellenére az angolszász jogban nem létezik egységes tulajdon-fogalom, hanem a jog az adott dolog, jelenség jellemzői alapján (ún. *Ainsworth-kritériumok*) eseti jelleggel dönti el, hogy egy adott dolog tulajdon-e vagy sem.²² Az elmúlt évtizedben ugyanakkor egyre erőteljesebben jelentkezett az igény egy olyan új típusú tulajdontípus elméleti megalapozására, amely nem vonható a személyi jellegű tulajdon fenti két kategóriájának egyiké alá sem. Noha a közelmúltban több angol bírósági ítélet is egyértelműen állást foglalt a személyi tulajdon hagyományosan megkülönböztetett két altípusa további fenntartásának szükségessége mellett, napvilágot láttak olyan ítéletek is más angolszász országokban is), amelyek a digitális vagyontárgyak egyes típusai vonatkozásában elismerték, hogy azok tulajdon tárgyát képezhetik.²³

Az Egyesült Királyságban 2024. szeptemberében került az angol parlament elé az a törvényjavaslat²⁴, amely elismerne egy harmadik - meglehetősen tágra szabott – tulajdoni kategóriát (*tertia quid*) azon jelenségek számára, amelyek nem sorolhatók be a hagyományosan elismert tulajdoni formák egyik típusába sem (pl. exportkvóták, tejkvóták, hulladékgazdálkodási engedélyek, szén-dioxid-kibocsátási egységek különböző típusai, stb.), amelyeket a bíróságok következetesen olyan dolgoknak minősítettek, amelyek tulajdonjog tárgyát képezhetik.²⁵

A kontinentális jogrendszerek a digitális vagyontárgyak magánjogi adaptációja terén kevésbé rugalmasak. Ez azonban nem jelent teljes elutasítást, sokkal inkább a digitális vagyontárgyak szabályozásának megfontolt, fokozatos előkészítését sugallja, amely azonban szükségképpen egyfajta szakítást is jelent a korábbi elméleti alapokkal. Nem kétséges, hogy a kontinentális jogrendszerekbe sorolható országok – az angolszász jogrendű államokhoz hasonlóan – tudatában vannak annak, hogy a digitális vagyontárgyak megjelenése által felvetett kérdésekkel mielőbb foglalkozni szükséges, hiszen a késlekedés idővel oda vezethet, hogy az online térben az

¹⁹ Vö.: BGB 90. §, Ptk. (2013. évi V. törvény) 5:14. § (1) bekezdés, japán Ptk (1896. évi 89. törvény) 85. §

²⁰ Vö.: ABGB 265. §, román Ptk. 535. §..

²¹ MICHELS et al. i.m. 323-355., BROWN, James – PAWLOWSKI, Mark: The challenge of identifying private property under English Law, *Conveyancer and Property Lawyer*, 2022/3., 305-316, 307.

²² *National Provincial Bank kontra Ainsworth*, 1965, AC 1175, 1248.

²³ *Fetch.ai v Persons Unknown*, 2021, EWHC 2254 (Comm), 2021, 7 WLUK 601; *Zi Wang v Graham Darby*, 2021, EWHC 3054 (Comm); *Ion Science Ltd v Persons Unknown*, (unreported), 21 December 2020). *Copytrack Pte Ltd v Wall* [2018], BCSC 1709; *Ruscoe v Cryptopia Ltd (in Liquidation)* [2020], NZHC 728

²⁴ Property (Digital Assets etc) Bill [Elérhető: <https://bills.parliament.uk/publications/56207/documents/5086>, letöltve: 2024. október 30.]

²⁵ *A-G of Hong Kong v Chan Nai-Keung* [1987], 1 WLR 1339, 1987, 3 BCC 403; *Swift v Dairywise (No. 1)* [2000], 1 WLR 1177 [2000], BCC 642; *Re Celtic Extraction Ltd* [2001], Ch 475, [2000], 2 WLR 991

ügyleteket nem a jogi rendelkezések, hanem a technológia szabályai határozzák majd meg, hiszen a jog a technológiai fejlődés sebességével képtelen lépést tartani. Azon európai országok, ahol a nemzeti jogalkotók a digitális vagyontárgyakra vonatkozó szabályokat kívántak alkotni, többnyire a kriptovalutákra vonatkozó rendelkezéseket fogadtak el, akár új jogszabály megalkotásával, akár a pénzmossás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemre vonatkozó, már korábban létező jogi rendelkezések módosításával (pl. Ausztria, Észtország, Olaszország és Németország). Jelenleg Szerbia az egyetlen, ahol létezik a digitális vagyontárgyakra vonatkozóan átfogó jogi szabályozás.²⁶ szinonimaként használja a digitális vagyontárgy és a virtuális vagyontárgy kifejezést, értve alatta valamely érték digitális formában való kifejeződését, amely digitálisan megvásárolható, eladható, elcserélhető vagy átruházható, és csereeszközként vagy befektetési célokra használható. A digitális eszköz kifejezés azonban – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – nem terjed ki ugyanakkor a fiat valuták és más jogszabályok által szabályozott egyéb pénzügyi eszközök digitális megjelenítésére.

4. Digitalizáció és öröklési jog

Az öröklési jog a polgári jog talán legkevésbé változékony területének tekinthető, legalábbis abból a szempontból, hogy az alapfogalmak, jogi kategóriák és elvek már a római jogban megfogalmazást nyertek, és a vonatkozó szabályok az azóta eltelt évszázadok során viszonylag keveset változtak. (Az más kérdés, hogy az öröklési jog intézményeit szabályozó részletszabályok nyilvánvalóan jelentős mértékben átalakultak annak érdekében, hogy képesek legyenek alkalmazkodni a kor és társadalom változó igényeihez). Elmondható ugyanakkor, hogy a technológiai fejlődés – a magánjog más területeihez hasonlóan – az öröklési jog területén is olyan kérdéseket vet fel, amelyekre a nemzeti jogalkotóknak a jövőben választ kell adniuk.

4.1. A digitális vagyontárgyak örökölhetősége. A digitalizációs folyamat által felvetett talán legfőbb öröklési jogi probléma a digitális vagyontárgyak örökölhetősége. Amikor valaki meghal, annak vagyona mint egész száll át az örökösökre (*universalis successio*), magában foglalva az elhunyt személyt megillető valamennyi aktív és passzív vagyonelemet (pl. ingatlanok, ingóságok, bankszámlapénz, egyéb követelések, tartozások, egyéb kötelezettségek, stb.). Kérdés azonban, hogy az öröklés vajon kiterjedhet-e az örökhagyó által „birtokolt” digitális vagyontárgyakra (pl. kriptobefektetés, online megvásárolt NFT műalkotás, digitális képek és egyéb digitális dokumentumok, zenei gyűjtemény stb.). A kérdéskör vizsgálata komplex megközelítést igényel, amely azonban számos nehézségbe ütközik.

a) Ahogyan korábban említést nyert, a digitális vagyontárgyak általános és egzakt fogalma nem létezik, sőt, változatosságuk – és változékonyosságuk – folytán egy

²⁶ Elérhető: https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents-eng/propisi/zakoni/digitalna_imovina_e.pdf [letöltve: 2024. május 29.]

effajta fogalom megfogalmazásának lehetősége és szükségessége eleve kérdéses.²⁷ A különböző európai szervezetek által elfogadott fogalom-meghatározások minden esetben a szabályozás céljához kötöttek (pl. digitális eszköz mint értékpapír), mely a definíció tartalmára is kihat és kizárja (vagy legalábbis korlátozza) annak alkalmazhatóságát az adott jogi aktus által nem szabályozott helyzetekben. Az ELI ugyanakkor 2023 őszén elindította a digitális vagyontárgyak öröklésével kapcsolatos projektjét²⁸, amely célként határozta meg a digitális vagyontárgyak öröklésére vonatkozó elv- és szabályrendszer (modellszabályok) kialakítását, benne a digitális vagyontárgy fogalmával.²⁹

b) A digitális vagyontárgyakat – részben a szabályozás hiánya, részben a már létező jogi rendelkezések hiányosságai miatt – számtalan bizonytalanság övezi. A legfőbb problémát az egységes magánjogi megítélés hiánya jelenti. A digitális vagyontárgyak örökölhetőségének kérdése ugyanis csak abban az esetben merülhet fel, ha a polgári jog képes azokat megfelelő módon – akár a dologi jogi szabályokon belül (pl. a tulajdonjog tárgyaként vagy a dolgokra vonatkozó szabályok alkalmazásának kiterjesztésével), akár követelésnek tekintve és a kötelmi jog rendelkezéseit alkalmazva – kezelni.

Az öröklési jog szempontjából elsősorban arra a kérdésre kell választ adni, hogy az öröklés kiterjed-e az elhunyt személy által „birtokolt”, sajátjának tekintett digitális vagyontárgyakra. A válasz a digitális vagyontárgy polgári jogi „minősítésétől” függ: ha a digitális vagyontárgyat dologként, jogként vagy követelésként (vagyontárgy) fogjuk fel, úgy az az örökhagyó vagyonának, hagyatékának részét képezheti. Minthogy azonban a magánjogtudomány egyelőre nem adott egyértelmű választ, a tanulmányban felvázolt öröklési jogi dilemmák és válaszok is csak hipotetikus jellegűek. Abból a hipotézisből indulunk ugyanis ki, hogy a digitális vagyontárgyakat a polgári jog – dologi vagy kötelmi jogi alapon – megfelelően kezeli. Ekkor ugyanis – a kezelés módjától függetlenül – mindkét esetben lehetséges, hogy a digitális vagyontárgyakat az elhunyt személy hagyatékának részeként fogjuk fel. Ezt figyelembe véve a digitális vagyontárgyak öröklésére vonatkozó lehetséges megoldások már kidolgozhatók.

c) A digitális vagyontárgyak sokfélesége útjában áll az egységes koncepció kialakításának és még egységes polgári jogi megítélés esetén is számos további öröklési jogi kérdés merül fel, amelyek megválaszolása a digitális vagyontárgyak nem listázható jellege folytán nehézségekbe ütközik.

---

²⁷ Vö.: HOPKINS, Jamie P.: *Afterlife in the Cloud: Managing a Digital Estate*, Hastings Science and Technology Law Journal, University of California, College of the Law San Francisco, Vol. 5 (2013) No. 2, 209-244, 211 .

²⁸ *ELI Succession of Digital Assets, Data and other Digital Remains*. A projektről részletesen lásd: <https://www.europeanlawinstitute.eu/projects-publications/current-projects/current-projects/eli-succession-of-digital-assets-data-and-other-digital-remains/> [letöltve: 2024. augusztus 2.].

²⁹ A projekt egyik nyitó ülésén elhangzottak szerint a digitális vagyontárgy fogalmát az ELI-elvekben meghatározottaknál szűkebben kellene meghatározni. Vö.: https://www.europeanlawinstitute.eu/news-events/news-contd/news/eli-project-kick-off-webinar-on-succession-of-digital-assets-data-and-other-digital-remains/?no_cache=1&cHash=9c9096439e99e5167292ca3d7931a948 [utolsó hozzáférés: 2024. június 13.].

A digitális vagyontárgyak dologi jellegének elismerése és a dologi jogi szabályok alkalmazásának kiterjesztése esetén a digitális vagyontárgyak az örökgyógy hagyatékának részét képeznék. A digitális vagyontárgyak azonban eltérő bánásmódot igényelnek: egy kriptobefektetés nem kezelhető úgy, mint a közösségi médiafiókban folytatott beszélgetés és képek adatai, vagy egy adott személy számítógépén tárolt képek és egyéb fájlok. Éppen ezért, az öröklési jog szempontjából különösen lényeges a digitális vagyontárgyak csoportosítása, minthogy a különböző kategóriák létrehozása kijelölheti a digitális vagyontárgyak kezelésének lehetséges módját is, amely később a differenciált és koherens jogi szabályozás alapja lehet.

A digitális vagyontárgyakkal kapcsolatos az öröklési jogi kérdések csak egy differenciált megközelítés alkalmazásával válaszolhatók meg megfelelően. A továbbiakban ezért a Klasiček csoportosításából³⁰ kiindulva teszünk kísérletet az azonos – vagy legalábbis hasonló – problémákat felvető digitális vagyontárgyak összegyűjtésére, és az áltatuk felvetett öröklési jogi problémákra reagáló, működőképes szabályozási megoldás kidolgozására.

4.2. A digitális vagyontárgyak egyes típusainak öröklése. A) A digitális vagyontárgyak első csoportja azokat a vagyontárgyakat foglalja magában, amelyeket elektronikus eszközön vagy hasonló adathordozón tárolnak, és amelyeket az eszköz tulajdonosa hozott létre. Ezek jellemzően mind *személyes jellegű vagyontárgyak*³¹, amelyek mindig egy fizikai dologhoz (pl. számítógép, mobiltelefon, pendrive, stb.) kapcsolódnak, amelyek birtokba vehetőségükre tekintettel tulajdonjog tárgyát képezhetik. Lényeges, hogy az adattároló eszköz és az azon tárolt digitális fájl (Word, PDF vagy más formátumú dokumentum, kép, stb.) két külön dolog. Felmerül tehát a kérdés, hogy az adott tárgyi eszköz (pl. számítógép) öröklése vajon automatikusan magában foglal(hat)ja-e az azon tárolt digitális vagyontárgy öröklését.

A kérdésre kétféle válasz adható: a) a fizikai tárgy (adathordozó eszköz) örököse az eszközön tárolt digitális vagyontárgyat is megörökli, vagy b) a fizikai eszköz és a tárolt digitális vagyontárgy öröklése külön kezelendő.

A gyakorlatban jelenleg az adathordozó eszközökön tárolt digitális fájlok öröklése informálisan, „de facto öröklésként” megy végbe, mivel az adott eszköz örököse hozzáfér az azon tárolt fájlokhoz. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ez lenne a megfelelő, szabályozásra érdemes öröklési jogi megoldás. Az említett út ugyanis csak abban az esetben problémamentes, ha az örökölt eszközön tárolt digitális vagyontárgyak (pl. fotók, képek, zene- és videofájlok stb.) nem bírnak vagyoni értékkel, és az örökös(ök) hozzáfér(nek) az adott eszközhöz. Jelszóval védett eszközök esetében ugyanis – hozzáférési adatok hiányában – az örökösök vagy megkísérik az eszköz feloldását (pl. kísérletet téve a jelszó megfejtésére), vagy el kell fogadniuk, hogy nem férhetnek hozzá az adathordozó eszközön tárolt fájlokhoz.³² A vagyoni értékkel bíró digitális vagyontárgyak esetén további probléma,

³⁰ Klasiček i.m. 239.

³¹ Vö.: CAHN, Naomi: Postmortem Life On-Line, *Probate and Property*, American Bar Association, 2011/July-August, 36-39. [Elérhető: <https://core.ac.uk/download/pdf/232644468.pdf>, letöltve: 2024. június 29.], 36.

³² Lásd például a híres zeneszerző, Leonard Bernstein esetét. Ismerteti: Klasiček i.m. 240.

hogy fennáll az örökösök között a vagyontárgyat illető vita kialakulásának esélye. A helyzet még bonyolultabb olyankor, amikor az adathordozón tárolt digitális vagyontárgy ráadásul a szellemi tulajdonjog hatálya alá tartozik (pl. kéziratok, építészeti tervek, formatervezési minták, szabadalmaztatandó találmány műszaki leírása, digitális műalkotások stb.)

A jog alapvetően a gyakorlatban felmerülő problémák kezelésére szolgál. Éppen ezért a jogalkotóknak olyan jogi keretet kell kidolgozniuk, amely segítségével az örökösök között akár az adott digitális eszköz vagyoni értéke, akár szellemi tulajdon jellege miatt felmerülő viták megoldhatók. Úgy véljük, a digitális fájlok tárolására alkalmas elektronikus eszközök és az azokon tárolt digitális vagyontárgyak öröklését a jogi szabályozásnak mindenképpen külön szükséges kezelnie, még akkor is, ha egyes problémamentes esetekben az informális (de facto) öröklés megfelelő és kényelmes megoldást jelenthet az örökösök számára.

B) Az olyan digitális vagyontárgyak esetében, amelyeket nem az elhunyt személy személyes – és többnyire jelszóval védett – elektronikus eszközén, hanem egy online platform szerverén vagy a felhőben tárolnak, az öröklési jogi problémák árnyaltabbak és összetettebbek. A különböző adathordozó eszközökön tárolt digitális vagyontárgyak ugyanis a fizikai eszközön való tárolással párhuzamosan online platformokon vagy akár felhőben is tárolhatók. Sőt, nemcsak a különböző fájlok, hanem az e-mail fiókok (pl. Gmail, Outlook, Yahoo Mail stb.), chat-fiókok (pl. WhatsApp, Snapchat, Skype stb.), a közösségi média fiókok (pl. Facebook, Instagram, X [korábbi nevén Twitter] stb.) és másfajta felhasználói fiókok (pl. YouTube, iTunes, Spotify, TikTok, LinkedIn stb.) is alkalmasak tárolásra, így ezek tartalma is ebbe a kategóriába sorolható. A digitális vagyontárgyak ezen csoportja jól láthatóan jóval szélesebb kört fed le, amelyen belül rendkívül személyes jellegűek vagy éppen szerzői jogi védelem alatt álló adatalapú tartalmak is érintettek lehetnek.

Az utóbbi csoportba tartozó digitális vagyontárgyak örökölhetőségének vizsgálatakor többféle szempontot is figyelembe kell venni. Lényeges rögzíteni, hogy bár az A) pontban vizsgált és a B) pont alá sorolt digitális vagyontárgyak részleges átfedést mutatnak, az alkalmazandó lehetséges öröklési jogi megoldás eltérő. Ennek oka a digitális vagyontárgyak tárolásának módja. Amíg ugyanis az A) pontban szereplő digitális vagyontárgyakat az elhunyt személy személyes elektronikus eszközén tárolják, aki még életében egyfajta rendelkezési jogot, hatalmat gyakorolt ezen vagyontárgyak felett (pl. másolta, megosztotta vagy törölte a fájlt), addig a B) pontban szereplő digitális vagyontárgyak esetében az elhunyt személy egy harmadik személy, egy digitális szolgáltató közreműködésével tárolta az adott digitális vagyontárgyat. A digitális szolgáltató által biztosított tárhelyen (pl. iCloud, Dropbox, Google Drive, One Drive, Flickr stb.) a felhasználó nagyon sokféle tartalmat tárolhat: az adott személyhez szorosan kapcsolódó digitális fájlok (pl. általa készített, mentett és feltöltött fájlok, dokumentumok vagy egyéb szellemi alkotások), mellett számos további, összegyűjtött és rendszerezett fájl (pl. zene- és videofájlok, tudományos vagy más jellegű folyóiratcikkek stb.) is helyet kaphat.

Fontos megjegyezni, hogy bár a digitális vagyontárgyak ilyen módon történő tárolása (az elhunyt) felhasználó döntésén alapul, arra a digitális szolgáltató által biztosított tárhelyen, az örökhagyó és a digitális szolgáltató között létrejött digitális

szolgáltatási szerződés alapján került sor. A felhasználói fiók (pl. közösségi média vagy más fiók) létrehozása előtt a leendő felhasználónak el kell fogadnia az adott platform feltételeit, majd egy felhasználónév és egy jelszó megadásával létrehozhatja a fiókját, és azt a saját képre szabhatja.

Első ránézésre a probléma hasonló az A) pontban tárgyalt esethez: ha az örökösök ismerik a hozzáférési adatokat (mert például az örökhagyó ezeket halála esetére leendő örökösei számára ismertté tette), be tudnak jelentkezni az örökhagyó felhasználói fiókjába, és meg tudják szerezni a tárolt fájlokat, vagyis az örökhagyó halálát követően „rendelkezhetnek” a fiók tartalmával. Noha ez gyakorlatilag igaz, jogi szempontból nézve komoly aggályok merülnek fel az ilyen eljárással szemben. A digitális szolgáltató közreműködése ugyanis jóval bonyolultabbá teszi a helyzet megítélését: mivel az örökhagyó és a szolgáltató között szerződés jött létre az adott online szolgáltatás nyújtására vonatkozóan, a felek viszonyára ennek a szerződésnek a feltételei az irányadók. A szerződés kifejezetten tartalmazhat rendelkezést az adott fiókhoz való hozzáférésről, valamint arról is, hogy a felhasználói adatok (pl. jelszó) megoszthatók-e más személyekkel, így például a szerződésben akár ezen adatok megosztásának kizárására is van lehetőség. Ez utóbbi esetben a felhasználónak nincs joga a hozzáférési adatok megosztására, ezért a jelszó birtokában az örökösök felhasználói fiókhoz való hozzáférése jogellenes, és a digitális szolgáltató jogosult a szerződésben meghatározott jogkövetkezményeket (pl. a fiók megszüntetése) alkalmazni.

A felhasználói fiókban tárolt digitális fájlok túl magának a felhasználói fióknak az örökölhetősége is kérdéseket vet fel. Egészen néhány évvel ezelőttig a digitális szolgáltatók még egyáltalán nem rendelkeztek a felhasználók személyes fiókjainak sorsáról a felhasználó halála esetére. A felhasználók számának növekedése és a felhasználók halálával kapcsolatban felmerülő problémák, valamint a média és az elhunyt személyek hozzátartozói nyomásának köszönhetően azonban a szolgáltatók felismerték, hogy az effajta rendelkezések megalkotása szükséges. Mára számos szolgáltató rögzít a felhasználói fiókra vonatkozóan a felhasználó halála esetére szabályokat, ezek azonban nem egységesek. Jelenleg a legtöbb digitális szolgáltató mind élők között, mind pedig halál esetére kifejezetten tiltja a felhasználói fiókok átruházását.³³ Van néhány olyan digitális szolgáltató is, amely *expressis verbis* kizárja a felhasználói fiók öröklését. (Ez utóbbi érdekes rendelkezés, minthogy a felhasználói fiók és a tartalmát képező fájlok mint digitális vagyontárgyak kezelésére vonatkozóan nincs egységes álláspont.)

Az online platformokon tárolt digitális vagyontárgyak örökölhetőségének általános megközelítésén túl érdemes néhány mondatban külön kitérni a közösségi média platformokon létesített felhasználói fiókokkal kapcsolatos kérdésekre. Az ilyen típusú fiók esetében a fiók „átruházása” meglehetősen egyszerű olyankor, ha valaki az adott fiók adminisztrátora, és rendelkezik az átruházáshoz szükséges valamennyi adattal. Ezek a platformok (pl. Facebook, Instagram, X) a felhasználó halála esetére lehetővé teszik egy ún. hagyatéki kapcsolattartó személy megadását,

³³ Az Apple feltételei például kimondják, hogy a digitális hagyatéokra vonatkozó szabályoktól eltekintve a számla nem átruházható, és nincs túlélési jog. Lásd: <https://www.apple.com/uk/legal/internet-services/icloud/en/terms.html> [letöltve: 2024. július 1.].

aki a felhasználó halála után majd kérheti a digitális szolgáltatótól a profil törlését vagy annak emlékdallá alakítását. A hagyatéki kapcsolattartó tehát nem kapja meg a bejelentkezési azonosítót, felhasználónevet és jelszót, ezért nem férhet hozzá az elhunyt³⁴ személyes fiókjához.

Elmondható, hogy a közösségi média fiókok örökölhetőségének megítélése jelenleg meglehetősen ellentmondásos. Vannak felhasználók, akik kifejezetten szeretnék megosztani fiókadataikat leendő örökösökkel, míg mások nem szeretnék, ha bárki beavatkozna magánéletüknek e különösen személyes részébe. Egyelőre a felhasználók többsége nem foglalkozik ezzel a kérdéssel, bár valószínű, hogy az online platformok felhasználóinak egyre növekvő tudatossága ezen a téren is változást hoz majd, és a felhasználók egyre nagyobb számban jelölnek majd meg hagyatéki kapcsolattartót digitális hagyatékuk kezelésére. A kérdés kapcsán az örökösök nézőpontja is vegyes képet mutat: vannak, akik mindenáron (pl. feltételezett öngyilkosság esetén) hozzá akarnak férni elhunyt szerettük fiókjához³⁵, míg mások az elhunyt halála után is tiszteletben kívánják tartani az elhunyt magánéletét. További probléma, hogy az örökhagyó felhasználói fiókjának feltárásával bárkiről, akivel a felhasználó valaha is kommunikált, személyes adatok derülhetnek ki³⁶, ez pedig a magánélet védelme szempontjából komoly aggályokat vet fel. Véleményünk szerint az elhunyt személy felhasználói fiókjához való hozzáférés jogának öröklése nem igazolható megfelelő érvekkel. A közösségi média fiók és annak tartalma ugyanis személyes jellegű, ezért az örökösöknek tiszteletben kell tartaniuk azt, amit elhunyt szerettük életében titokban kívánt tartani.

Hasonlóképpen ítélni lehet meg az örökhagyó e-mail fiókjának tartalma is. Függetlenül attól, hogy az elektronikus levelek az örökhagyó tulajdonát képezték-e vagy sem³⁷, maga a levelezés személyes jellegű, amely más személyekhez kapcsolódó titkos információkat tárhat fel. Lényeges, hogy különbséget kell tenni a forma, vagyis az információt hordozó fizikai tárgy (pl. levél), és a tartalom, vagyis a

---

³⁴ L. <https://www.facebook.com/help/1017717331640041> [letöltve: 2024. július 1.]; <https://help.instagram.com/231764660354188> [utolsó hozzáférés: 2024. július 1.]; <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/contact-x-about-a-deceased-family-members-account> [letöltve: 2024. július 1.].

³⁵ A német ítélkezési gyakorlatból lásd: BGH 2018. 07. 12. (III ZR 183/17), BGH 2020. 08. 27. (III ZB 30/20), Az eset részletes elemzését lásd: FUCHS, Angelica: What happens to your social media account when you die? The first German judgments on digital legacy, *ERA Forum*, Academy of European Law, vol. 22, 2021, 1-7.

Az USA gyakorlatból: In re Request for Order Requiring Facebook, Inc. to Produce Documents and Things 923 F Supp 2d 1204 (ND Cal 2012); In re Ellsworth No. 2005-296, 651-DE (Mich Prob Ct 2005). Az olasz esetekhez lásd: MASPEs, Ilaria: Digital Inheritance, Right of the Heirs to Access to the Deceased User's Account, Non-Transferability Clauses: An Overview in Light of Two Judgments Issued by Italian Courts, *Italian Law Journal*, Edizioni Scientifiche Italiane, Vol. 8 (2022) No. 1, 2022, 407-423.

³⁶ KLASIČEK i.m. 241.

³⁷ Az e-mailek megítélésével kapcsolatban lásd: Fairstar Heavy Transport NV v Adkins [2012] EWHC 2952 (TCC); In re Ellsworth, No. 2005-296, 651-DE (Mich. Prob. Ct. 2005). Az eseteket részletesen ismerteti: HARBINJA, Edina: Legal Nature of E-mails: a Comparative Perspective, *Duke Law & Technology Review*, Duke Law School, Vol. 14 (2015-2016), No. 1, 227-255. A téma kapcsán lásd még: EDWARDS, Lilian – HARBINJA, Edina: What happens to my Facebook profile when I die?: Legal Issues Around Transmission of Digital Assets on Death, In: Maciel, Cristiano – Carvalho Pereira, Vinícius (szerk.): *Digital Legacy and Interaction. Post-Mortem Issues*, Springer International Publishing Switzerland, 2013, 115-144.

tárgy által közvetített információ között. Amíg viszont a levél mint testi tárgy (dolog) egy személy tulajdonát képezheti, addig a levél tartalmának védelmét a magánélet védelmére vonatkozó szabályok látják el. Ennek analógiájára ugyanez alkalmazható az e-mailekre is.

Amint látható, a különböző felhasználói fiókok, beleértve a közösségi média fiókokat, e-mail fiókokat és egyebeket, olyan kérdéseket vetnek fel, amelyek egyértelműen túlmutatnak az öröklési jog határain, és a személyiségi jogok védelmére vonatkozó rendelkezések átfogó tanulmányozását is szükségessé teszik. Bár e kérdés további, mélyreható vizsgálatára a jelen tanulmányban nem kerül sor, lényeges megjegyezni, hogy a kortárs szakirodalomban a *post-mortem személyiségi jogok* kérdése egyre inkább előtérbe kerül, és mindjobban foglalkoztatja a jogásztársadalmat.³⁸

C) A digitális vagyontárgyak harmadik kategóriájába az online platformokról vagy felhőszolgáltatásokból vásárolt digitális vagyontárgyak sorolhatók. Ezek kifejezetten dologi jellegűek, legalábbis abban az értelemben, hogy a jogosult személy („felhasználó”) ezeket úgy kezeli, mint a valós tulajdonát, amikor birtokolja, használja és átruházza őket. Ide sorolhatók például az online játékok, könyvek, zenék és filmek, valamint az NFT formájában létrejött műalkotások és egyéb gyűjthető dolgok, valamint az egyéb virtuális tárgyak.

Azok, akik online áruházakban (pl. Google Play, Microsoft Store, iTunes, Kindle Store, Apple Book Store stb.) vásárolnak effajta termékeket, a legritkább esetben vannak tisztában azzal, hogy pontosan mit kapnak a szerződési feltételek elfogadásával. Ez nem meglepő, hiszen a digitális szolgáltatók szóhasználata eleve félrevezető. Az olyan kifejezések, mint például a „termék megvásárlása” azt sugallják a felhasználó („vevő”) számára, hogy a vásárlással és az ellenérték megfizetésével az adott digitális vagyontárgy (pl. digitális tartalom, e-könyv, zene, videó stb.) tulajdonjogát megszerzi. Amikor a felhasználó „megvásárolja” az adott digitális vagyontárgyat, valójában a szerzői jog által védett digitális tartalomhoz való hozzáférés jogának megszerzéséért fizet, vagyis az online platform *személyes szerzői jogi engedélyt* ad neki a megvásárolt digitális tartalomra vonatkozóan.³⁹

Ekkor felmerül a kérdés, hogy az örökösök megörökölhetik-e az örökhagyó által megvásárolt digitális tartalmat. Első látásra a fent említett informális, „de facto öröklés” itt is szóba jöhet, feltéve, hogy az örökösök ismerik az elhunyt hozzáférési adatait. Mivel azonban a legtöbb szerződési feltétel megtiltja a felhasználónak, hogy a hozzáférési adatokat bárki mással megossza, vagy kifejezetten a felhasználót teszi

---

³⁸ Lásd például: EDWARDS, Lilian – HARBINJA, Edina: Protecting Post-Mortem Privacy: Reconsidering the Privacy Interests of the Deceased in a Digital World, *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal*, Cardozo School of Law, Vol. 32 82013) No. 1, 101-147.; HARBINJA, Edina: Post-mortem privacy 2.0: theory, law, and technology, *International Review of Law, Computers & Technology*, Taylor & Francis, Vol. 31 (2017) No. 1, 26-42.

³⁹ KLASIČEK, i.m. 243.; MICHELS, Johan David – KAMARINOU, Dimmitra – MILLARD, Christopher: Beyond the Clouds, Part 2: What Happens to the Files You Store in the Clouds When You Die?, *School of Law Legal Studies Research Paper*, Queen Mary University of London, School of Law, No. 316, 2019 [Elérhető: [https://ssrn.com/abstract=3387398, letöltve: 2024. július 8.]; PATTI, Francesco Paolo – BARTOLINI, Francesca: Digital Inheritance and Post Mortem Data Protection: The Italian Reform, *European Review of Private Law*, Vol. 27 (2019), No. 5, 1181-1194.

felelőssé a fiókja és jelszava titkosságának megőrzéséért és a hozzáférés korlátozásáért⁴⁰, az ilyen magatartás a digitális szolgáltató és az örökgyő között megkötött szerződés rendelkezéseibe ütközik. Ez azt jelenti, hogy a hozzáférési jog átruházhatósága vagy örökölhetősége a digitális szolgáltató által meghatározott feltételektől függ. Amikor tehát a digitális szolgáltató nem átruházható licenct ad a felhasználónak, úgy nincs mód az öröklésre.

Mint látható, az online platformokról vásárolt digitális vagyontárgyak öröklése meglehetősen sajátos. Amíg a valós világban létező vagyontárgyak esetében a nemzeti jogalkotók az öröklési jogi rendelkezések megalkotásával szabályoznak, addig az online térben vásárolt digitális vagyontárgyak esetében a digitális szolgáltatók jelennek meg kvázi jogalkotóként. A digitális vagyontárgyak öröklésére vonatkozó jogi keret hiányában ugyanis a digitális szolgáltatók szabadon megalkothatják saját szabályait, és korlátozhatják a személyes felhasználó fiókhoz való hozzáférés jogának átruházhatóságát mind az élők között, mind pedig a felhasználó halála esetére.

D) *A kriptovaluták* gazdasági értékük és piaci szerepük miatt talán a digitális vagyontárgyak legfontosabb kategóriáját jelentik. Az időszakos hullámvölgyek ellenére a kriptovaluták népszerűsége töretlen⁴¹, az emberek egyre többet fektetnek kriptovalutákba, a befektetések értéke pedig egyre nő, és a társadalom tagjai részéről – joggal – mutatkozik igény arra, hogy világos szabályozási keretet kapjanak ezen eszközök megítélését illetően. A korábban, a digitális vagyontárgyakra irányuló definíciós kísérletek kapcsán kifejtettek is arra utalnak, hogy a kriptovaluták a digitális vagyontárgyak legjobban szabályozott területét képezik, így – az általuk képviselt vagyoni értékre figyelemmel – vélhetően ez a digitális vagyontárgy-kategória lesz az első, amelynek öröklése szabályozást nyerhet.

A kriptovaluták öröklési jog általi kezelése első látásra egyszerűnek és egyértelműnek tűnhet, hiszen nyilvánvalónak tűnik, hogy a kriptovaluták mint vagyoni értéket megtestesítő digitális vagyontárgyak az örökgyő hagyatékának részét képezik, hiszen még akkor is, ha csak digitális formában léteznek, a valós élethez kötődnek, mivel valós pénznemben vásárolták őket. Ennek köszönhetően a kriptovaluta nem más, mint a pénz egyfajta „alakváltozása”, a pénz helyére lépő érték. Ugyanakkor, még ha feltételezzük is, hogy a kriptovaluták az örökgyő hagyatékának részét képezik, további kérdések merülnek fel, mivel egy efféle öröklési jogi igény érvényesítése több okból is meglehetősen nehéz. Az egyik ok a kriptovaluták személytelensége. Nem létezik ugyanis olyan nyilvántartás, amelyben a kriptovaluta rögzítést nyerne és ennek folytán a „tulajdonos” jogai sem bizonyíthatók. További probléma, hogy csak a kriptopénz tulajdonosa fér hozzá a kriptotárcához. Ez megint csak azt jelenti, hogy bejelentkezési adatok hiányában az örökösök nem férhetnek hozzá a kriptotárcához és nem rendelkezhetnek a kriptopénzzel.

⁴⁰ Vö.: <https://www.amazon.co.uk/gp/help/customer/display.html?nodeId=G9JUC5MPTMG3GCQH> [letöltve: 2024. július 8.]; <https://www.amazon.co.uk/gp/help/customer/display.html/?nodeId=201909000> [letöltve: 2024. július 8.].

⁴¹ Vö. <https://www.statista.com/topics/4495/cryptocurrencies/> [letöltés: 2024. július 8.]

5. Záró gondolatok

Tanulmányunkban áttekintettük a digitális vagyontárgy fogalmi meghatározására irányuló kísérleteket. A megfelelő dogmatikai megalapozás azért különösen fontos, mert ennek hiányában a digitális vagyontárgy polgári jogi értékelése sem lehetséges megfelelőképpen. Megállapítható, hogy a digitális vagyontárgyak polgári jogi megítélése alapvetően annak függvényében alakul, hogy az adott ország nemzeti magánjoga miként határozza meg a dolog fogalmát mint polgári jogi alapkategóriát, és mennyire kezeli rugalmasan annak határait. Azokban az országokban, ahol a jogi értelemben vett dologként való besorolás alapkritériuma a birokba vehetőség, a digitális vagyontárgy magánjogi rendszerbe való beillesztése komoly nehézséget jelent, amely ekképpen akár doktrinális irányváltást is igényelhet ezen országok jogalkotói részéről.

A magánjogtudomány képviselőinek munkája mellett, amely a jövőbeli jogalkotási javaslatok elméleti megalapozásául szolgálhat, a bíróságok gyakorlata is kiemelt érdemel. Egyértelmű jogi keret hiányában egyelőre az igazságszolgáltatás az, amely esetről esetre meghatározhatja a digitális vagyontárgyak magánjogi adaptációjának lehetséges irányait. Ez különösen igaz az angolszász jogrendszerek esetén.

A polgári jogi rendelkezések digitális vagyontárgyakra való alkalmazása jelenleg még bizonytalan⁴², a digitális tulajdon mint lehetséges polgári jogi kategória megalkotása még várta magára. A jogbiztonság elvét szem előtt tartva ugyanakkor ez mindenképpen szükséges, hiszen a digitális vagyontárgyak „tulajdonosai” számára számos egyelőre még megválaszolatlan kérdés merül fel egy alapvetően szabályozatlan térben.⁴³ Az egyik ilyen kérdés a digitális vagyontárgyak örökölhetősége, amely a kortárs magánjogi joggyakorlat egyik központi kérdése.

A digitális vagyontárgyak különböző kritériumok alapján történő csoportosításának korábban ismertetett lehetőségei közül a digitális vagyontárgyak örökölhetőségének vizsgálatakor a Klasiček által kidolgozott kategorizálásból indultunk ki. A Szwajdler-féle, a digitális vagyontárgyak vagyoni értékkel való rendelkezésén alapuló csoportosítás is lényeges ugyanakkor, hiszen a tisztán pénzügyi jellegű digitális vagyontárgyakat (pl. érmék, kriptovaluták, tokenek és egyéb pénzügyileg értékes digitális vagyontárgyak) Szwajdler egyértelműen a hagyatékok részeként kezelendőnek tekinti.⁴⁴ Ez a megállapítás azonban csak bizonyos fenntartásokkal fogadható el. Egyes digitális vagyontárgyak, így például a kriptovaluták esetén a vagyoni érték nyilvánvaló. Más esetekben azonban egy adott digitális vagyontárgy vagyoni értéke idővel változik, vagy a jövőbeli érték a jogosult személy („birtokos”, felhasználó) halálakor nem határozható meg pontosan. Megint

⁴² Vö. MICHELS, Johan David – MILLARD, Christopher: Mind the Gap: The Status of Digital Files Under Property Law, *School of Law Legal Studies Legal Studies Research Paper*, Queen Mary University of London, School of Law, No. 317, 2019 [Eelérhető [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3387400, letöltve: 2024. július 3.].

⁴³ ALESSANDRO, Matteo: Non-fungible Tokens: An Argument of the Ownership of Digital Property, *International Journal of Law In Changing World*, Special Issue: NFTs and the Legal Landscape, 2023, 171-201., 188.

⁴⁴ SZWAJDLER i.m. 152.

más digitális vagyontárgyak egyes örökösök számára értéktelenek, míg mások számára nagy értéket képviselnek. Ezekben az esetekben az adott digitális vagyontárgy értéke relatív és többnyire érzelmi jellegű.

Úgy véljük, hogy a digitális vagyontárgyak pusztán vagyoni értékük alapján történő csoportosítása nem alkalmas arra, hogy megfelelő alapot teremtsen a digitális vagyontárgyak öröklésére. Egyetérthetünk ugyanakkor Szwajdler megállapításával annyiban, hogy a digitális vagyontárgyat – az általa megtestesített vagyoni értékre tekintettel – annak vagyoni jellege alkalmassá teszi arra, hogy az örökhagyó hagyatéknak részét képezze. Különösen igaz lehet ez a megállapítás a kriptovaluták esetében.

Véleményünk szerint – részben Klasiček és Szwajdler csoportosítását alapul véve –, a digitális vagyontárgyak „viselkedésük” alapján öröklési jogi szempontból három kategóriába sorolhatók. Vannak olyan digitális vagyontárgyak, amelyek dologszerűek, a hétköznapi forgalomban dolog módjára viselkednek. Noha ezek a dolgok hagyományos, fizikai értelemben nem birtokolhatók, a jogosult személy – akár felhasználónak nevezve – bizonyos, a tulajdonost megillető jogokhoz hasonló jogokat gyakorolhat, így az adott digitális vagyontárgyat (digitálisan) birtokolhatja, használhatja és rendelkezhet vele, így például átruházhatja. Vannak továbbá követelés jellegű (pl. kriptovaluták) és adatszerű digitális vagyontárgyak, mely utóbbiak többnyire személyes jellegűek, és az örökhagyóval kapcsolatos digitális „elemeket” (pl. közösségi média fiókok, e-mail fiókok stb.) fednek le.

Az említett csoportosítás jelentőségét az adja, hogy amíg az előbbi két kategóriába tartozó vagyontárgyak az örökhagyó hagyatékának részét képezhetik, addig a harmadik csoportba tartozók nem eshetnek az öröklési jogi szabályok hatálya alá, hanem a magánélet védelmére vonatkozó rendelkezések nyerhetnek alkalmazást.

További kérdés, hogy az örökösök vajon kaphatnak-e hozzáférési jogot a különböző digitális tartalmakhoz. Ahogy közös tanulmányában Michels és Millard szemléletesen megfogalmazza, a digitális vagyontárgyak a dologi jogi és öröklési jogi szabályozás szürke zónáját jelentik⁴⁵, így egyértelmű jogi keret hiányában a digitális szolgáltatók a szerződési feltételeikkel szabadon alkothatják meg és maguk dönthetik el, hogy az örökösöknek van-e joguk hozzáférni elhunyt szerettük felhasználói fiókjához. A digitális szolgáltatóknak tiszteletben kell azonban tartaniuk a felhasználók *mortis causa* rendelkezéseit, szükséges továbbá a digitális szolgáltatókra vonatkozó szabályokon belül a halál esetére vonatkozó rendelkezések egyésítésére és átláthatóbbá tétele is.⁴⁶

Úgy tűnik, hogy a digitális vagyontárgyak örökölhetőségének kérdésére adott jogi válasz fokozatosan az „igen” irányába halad⁴⁷, amely egyértelműen összhangban van a társadalom részéről megfogalmazott elvárásokkal. Komoly problémát jelent ugyanakkor, hogy a jogtudomány képviselői – és az általuk megfogalmazott álláspontok mentén a nemzeti jogalkotók is – a hagyományos gondolkodásmódot

⁴⁵ MICHELS et al. i.m. 29.

⁴⁶ SZWAJDLER i. m. 159. o.

⁴⁷ BANTA, Natalie: Property Interests in Digital Assets: The Rise of Digital Feudalism, *Cardozo Law Review*, Vol. 38 (2017) No. 3, 1099-1157., 1108.

alkalmazva próbálják meg mindenáron beleerőltetni az új jelenségeket, mint amilyenek például a digitális vagyontárgyak is, a meglévő dogmatikai rendszerbe, ahelyett, hogy újfajta megközelítést alkalmaznának. Ez azonban hosszútávon tényleg vezetethet. Úgy véljük, a jelenlegi öröklési jogi szabályozást modernizálni szükséges és a mai kor igényeihez igazodó elvek és fogalmak (pl. digitális öröklés, digitális örökös, digitális végrendelet stb.) kidolgozásával alkalmassá kell tenni a digitális vagyontárgyak magánjogi adaptációjára.

Irodalomjegyzék

- ALESSANDRO, Matteo: Non-fungible Tokens: An Argument of the Ownership of Digital Property, *International Journal of Law In Changing World*, Special Issue: NFTs and the Legal Landscape, 2023, 171-201, [<https://doi.org/10.54934/ijlcw.v2i3.55>]
- BANTA, Natalie: Property Interests in Digital Assets: The Rise of Digital Feudalism, *Cardozo Law Review*, Vol. 38, No. 3, 2017, 1099-1157.
- BERLEE, Anna: Digital inheritance in the Netherlands, *Journal of European Consumer and Market Law (EuCML)*, Wolters Kluwer, Vol. 6, No. 6, 2017, 256-260
- BEYER, Garry W. – CAHN, Naomi: Digital Planning: The Future of Elder Law, *NAELA Journal*, National Academy of Elder Law Attorneys, Vol. 9, No. 1, 2013, 35-155.
- BIRNHACK, Michae – MORSE, Tal: Digital remains: property or privacy?, *International Journal of Law and Information Technology*, Oxford Academic, Vol. 30, (2022), No. 3 (Autumn), 280-301., [<https://doi.org/10.1093/ijlit/eaac019>]
- BROWN, James – PAWLOWSKI, Mark: The challenge of identifying private property under English Law, *Conveyancer and Property Lawyer*, 2022/3., 305-316.
- CAHN, Naomi: Postmortem Life On-Line, *Probate and Property*, American Bar Association, Vol. 25 (2011) July/August, 36-39,
- EDWARDS, Lilian – HARBINJA, Edina: What happens to my Facebook profile when I die?: Legal Issues Around Transmission of Digital Assets on Death, In: Maciel, Cristiano – Carvalho Pereira, Vinícius (eds.): *Digital Legacy and Interaction. Post-Mortem Issues*, Springer International Publishing Switzerland, 2013, 115-144., [<https://doi.org/10.1007/978-3-319-01631-3>]
- FAIRFIELD, Joshua: Property as the law of virtual things, *Frontiers in Research Metrics & Analytics*, Vol. 7 (2022) 1-14., [doi.org/10.3389/frma.2022.981964]
- FUCHS, Angelica: What happens to your social media account when you die? The first German judgments on digital legacy, *ERA Forum*, Academy of European Law, Vol. 22, 2021, 1-7., [<https://doi.org/10.1007/s12027-021-00652-y>]
- GÁRDOS István: A vagyontárgy és a vagyon fogalma a Ptk.-ban, *Gazdaság és Jog*, 2018/11., 3-10.
- HARBINJA, Edina: Legal Nature of E-mails: a Comparative Perspective, *Duke Law & Technology Review*, Duke Law School, Vol. 14 (2015-2016) No. 1, 227-255
- HARBINJA, Edina: Post-mortem privacy 2.0: theory, law, and technology, *International Review of Law, Computers & Technology*, Taylor & Francis, Vol. 31

- (2017) No. 1, 2017, 26-42., [http://dx.doi.org/10.1080/13600869.2017.1275116]
- HO, Kan Jie Marcus: Towards an Idea of Digital Asset Ownership, *Cambridge Law Review*, University of Cambridge, Vol. 8 (2023) No. 1, 41-71
  - HOPKINS, Jamie P.: Afterlife in the Cloud: Managing a Digital Estate, *Hastings Science and Technology Law Journal*, University of California, College of the Law San Francisco, Vol. 5 (2013) No. 2, 209-244.
  - JUHÁSZ Ágnes: A fogalomalkotás szükségességéről – egy XXI. századi magánjogász nézőpontjából, *Erdélyi Jogélet*, 2023/4. sz., 29-41. o.
  - JUHÁSZ, Ágnes: Time for Rethinking? Non-Fungible Tokens and Ownership Rights from the Hungarian Point of View” [online], *Multidiszciplináris Tudományok*, University of Miskolc, Vol. 13 (2023) No. 3, 36-46., [https://doi.org/10.35925/j.multi.2023.3.4]
  - JUHÁSZ, Ágnes: The Civil Law Concept of things in the Digital Era – A Hungarian perspective, *Annales Universitatis Apulensis / Series Jurisprudentia*, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Romania, No. 27, 2023, 132-148
  - KELVIN F. K.: Cryptoassets and the Renaissance of the Tertium Quid?, In: Chris, Bevan (ed.): *Handbook on Property Law and Theory*, Edward Elgar (megjelenés alatt), [Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=4382599>, letöltve: 2024. június 4.
  - KLASIČEK, Dubravka: Inheritance Law in the Twenty-First Century: New Circumstances and Challenges, In: Gstrein, Oskar J.; Fröhlich, Mareike; van den Berg, Caspar y Giegerich, Thomas (eds.): *Modernising European Legal Education (MELE) Innovative Strategies to Address Urgent Cross-Cutting Challenges*, Springer, 2023, 235-251., [https://doi.org/10.1007/978-3-031-40801-4_15],
  - KRYSA, Felix: Taxonomy and Characterisation of Crypto Assets in Private International Law, In: Bonomi, Andrea – Lehmann, Matthias – Lalani, Shaheez (eds.), *Blockchain and Private International Law*, Brill | Nijhoff, 2023, 157-208., [https://doi.org/10.1163/9789004514850_009]
  - LENKOVICS, Barnabás: *Dologi jog*, Budapest, Eötvös József Könyvkiadó, 2001
  - LOW, Kelvin F. K.: Cryptoassets and the Renaissance of the Tertium Quid?, In: Chris, Bevan (ed.): *Handbook on Property Law and Theory*, Edward Elgar (megjelenés alatt), [Elérhető <https://ssrn.com/abstract=4382599>, letöltve: 2024. június 4.]
  - MANICAD III, Macario B. – PEREZ, Alyanna D.: Digital succession: addressing the disposition of Juan’s online digital assets upon his death, *Philippine Law Journal*, Diliman, Quezon City, Philippines: University of the Philippines College of Law, Vol. 91 (2018) No. 2, 388-415.
  - MASPEŠ, Iliaria: Digital Inheritance, Right of the Heirs to Access to the Deceased User’s Account, Non-Transferability Clauses: An Overview in the Light of Two Judgments Issued by Italian Courts, *Italian Law Journal*, Edizioni Scientifiche Italiane, Vol. 8 (2022) No. 1, 407-423., [https://doi.org/10.23815/2421-2156.ITALJ]
  - MAYDANYK, Roman: General Provisions of Digital Property Law and How to Categorize Digital Assets”, *Open Journal for Legal Studies*, Center for Open

- Access in Science (COAS), Belgrade, Serbia, Vol. 6 (2023) No. 2, 49-64.; [https://doi.org/10.32591/coas.ojls.0602.02049m]
- MENYHÁRD, Attila: *Dologi jog*, Budapest, Osiris Kiadó, 2007
  - MICHELS, Johan David – Kamarinou, Dimmitra – Millard, Christopher: Beyond the Clouds, Part 2: What Happens to the Files You Store in the Clouds When You Die?, *School of Law Legal Studies Research Paper*, Queen Mary University of London, School of Law, No. 316, 2019 [Elérhető: https://ssrn.com/abstract=3387398, letöltve: 2024. július 8.]
  - MICHELS, Johan David – Millard, Christopher: Mind the Gap: The Status of Digital Files Under Property Law, *School of Law Legal Studies Research Paper*, Queen Mary University of London, School of Law, No. 317, 2019 [Elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3387400, letöltve: 2024. július 3.]
  - MICHELS, Johan David – MILLARD, Christopher: The New Things: Property Rights in Digital Files?, *The Cambridge Law Journal*, Cambridge University Press, Vol. 81 (2022) No. 2, 323-355., [https://doi.org/10.1017/S0008197322000228]
  - PARK, Yong Jin – SANG, Yoonmo – LEE, Hoon – JONES-JANG, S. Mo: The ontology of digital asset after death: policy complexities, suggestions and critique of digital platforms, *Digital Policy, Regulation and Governance*, Emerald Publishing, Vol. 22 (2020) No. 1, 1-14., [https://doi.org/10.1108/DPRG-04-2019-0030]
  - PATTI, Francesco Paolo – Bartolini, Francesca: Digital Inheritance and Post Mortem Data Protection: The Italian Reform, *European Review of Private Law*, Wolters Kluwer, Vol. 27 (2019) No. 5, 1181-1194 [Elérhető: https://kluwerlawonline.com/journalarticle/European+Review+of+Private+Law/27.5/ERPL2019064, letöltve: 2024. július 4.], [https://doi.org/10.54648/erpl2019064]
  - PREDRAG, Mirković: Digital Assets – A Legal Approach to the Regulation of the New Property Institute, *Pravo teorija i praksa*, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu, Vol. 40 (2023) No. 1, 17-31. [Elérhető: https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1112623, letöltve: 2024. június 26.], [https://doi.org/10.5937/ptp2300017M]
  - STEVENS, Robert: Crypto is not Property, *Law Quarterly Review*, 2023 [Elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4416200, letöltve: 2024. június 4.], [http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4416200]
  - SZWAJDLER, Paweł: Digital assets and inheritance law: How to create fundamental principles of digital succession system, *International Journal of Law and Information Technology*, Oxford Academic, Vol. 31 (2023) No. 2 (Summer), 144-168., [https://doi.org/10.1093/ijlit/eaad014]
  - WENDEHORST, Christiane: Proprietary Rights in Digital Assets and the Conflict of Laws, In: Bonomi, Andrea; Lehmann, Matthias – Lalani, Shaheez (eds.), *Blockchain and Private International Law*, Brill | Nijhoff, 2023, 101-127., [https://doi.org/10.1163/9789004514850_007]
-
-